

پیشنهادی پیرامون

تحقیق

در ابعاد گوناگون

شخصیت امام خمینی

(رضوان الله تعالی علیه)

مقدمه

قلم کوچکتر از آن است که توان ترسیم چهره بزرگمردان تاریخ را داشته باشد و زبان عاجزتر از آنکه در وصف جلالت قدرشان لب به سخن گشاید. این نکته تنها اختصاص به مقام اهل عصمت و ولایت (علیهم السلام) ندارد که اساساً آنجا جای سخن و کلام نیست و عقل را قدرت پرواز در حریم قدسشان نباشد. بلکه این سخن در مورد رهروان و جرعه نوشان مکتب قرآن و اهل بیت (ع) نیز بحق صادق است. راستی چه کسی را جرأت آن است که پیرامون ابعاد انسانی سخن گوید که با تمسک به منابع گرانقدر وحی از سر چشمه های زلال آن ارتزاق نموده و در فضای پاک آن به رشد و تعالی بی مانندی رسیده است.

اگرچه تاریخ اسلام از این ستارگان درخشان فراوان به یاد دارد ولی بی گمان مصداق بارز و بی مانند آن در عصر حاضر را می توان رهبر آزادگان و پیشوای مستضعفان، احیاگر اسلام ناب در عصر معاصر، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی (قدس سره الشریف) دانست، راستی که قلم در مواجهه با چهره درخشان این بزرگ رهبر زمان متحیر می ماند که چه نویسد و از کجا آغاز کند؟ از سیاست و شجاعتش بنویسد یا از عرفان و

معنویتش، رهبری و مدیریتش را ترسیم کند یا خلوص و تقوایش را بنگارد، از نهیب و فریادش بر مستکبران و ظالمان زمان نویسد یا از ناله و نیازش در پیش خدای رحمان، صلابتش در برابر کفر را رقم زند یا خضوعش در برابر حق را توصیف کند، آرمانهای بلندش در تحقق نظام عدل را ثبت نماید، یا از عنایتش حتی به مسائل ظریف و به ظاهر جزئی سخن براند؟ راستی که کوه‌های سربفلک کشیده در برابر بلندای فکرش احساس حقارت کرده و دریا در مقابل سینه فراخ او به خضوع و خشوع می افتد. کدام سینه مشروح را توان درک این همه تنوع و تعدد است و کدام خامه را توان توصیف این همه زیبایی و جمال است.

آرمانهای والا، روح پرصلابت، فکر روشن و زمان شناس و زندگی سراسر درخشان امام (قدس سره) می تواند سرمشقی برای حال و آتیه و رهنمائی در پیچ و خم تاریخ آینده بشریت باشد.

اما افسوس و هزار افسوس که با مرور زمان گرد غفلت چهره‌های تابناک انسانیت را زیر پرده‌ای از ابهام فرو برده و شب پرستان نورستیز، راه و آرمانهای روشن آن بزرگان را به مسلخ توجیه و تحریف می کشانند. و آسف انگیزتر آنکه بعضاً دوستان نادان نیز بی توجه به حقیقت حال، برطبق سلیقه و فکر خویش به تصویری وازگون از این چهره‌های فروزان پرداخته و خود و دیگران را از بهره گیری حقائق آن محروم می سازند.

پس بر شیفتگان حقیقت و رهروان فضیلت است که با سلاح قلم و بیان از اصول و اهداف این روشنی افروزان محفل بشریت دفاع نموده و در حفظ آن از هیچ کوششی دریغ نمایند، هرچند که جلوه حقانیت راه این بزرگان کافی است تا حق جویان گوهرشناس را به حقیقت راهنما باشد.

جامعیت، بارزترین ویژگی امام

اگر بخواهیم از بارزترین ویژگی امام امت (قدس سره) یاد کنیم قطعاً جامعیت و ذوابعاد بودن شخصیت ایشان از آن جمله است. اگرچه پیرامون جامعیت امام سخن فراوان گفته شده ولی باید اذعان نمود که تاکنون کاری جدی در این خصوص صورت نگرفته و حتی توجهی درخور هم بدان نشده است.

تاریخ شیعه در جای جای خود خبر از فرزاندگانی می دهد که در یک یا چند رشته از رشته های علوم اسلامی دارای تبحر و تحقیق فراوان بوده اند و یا خبر از دلیر مردانی می دهد که در صحنه سیاست و پیکار، گوی شجاعت و جانفشانی از رقیبان بوده اند، ولی آنچه کمتر به چشم می خورد همانا اجتماع ابعاد گوناگون علمی، اخلاقی و

اجتماعی است که این صفات در امام به یکدیگر گره خورده و از او شخصیتی موثر و بیاد ماندنی برجای گذاشته است.

چه بسیارند فقیهان و محدثانی که خوش درخشیدند ولی فیلسوف و عارف و معلم اخلاق نبودند و چه بسیار فقیهان فیلسوف که اگرچه عارفانی دین شناس نیز بودند ولی مصلحی بیدار، سیاستمداری شجاع و اندیشمندی زمان شناس نبودند... و خدای نا کرده سخن در کم ارج بودن زحمات آن بزرگان و فرزندانگانه نبوده و نیست، چرا که اگر نبود آن همه تلاش و تکاپو و رنج و زحمت طاقت فرسای آنان، اساساً نوبت به علمای عصر حاضر نمی رسید تا در مسیر تحقق دست آوردهای آنان تلاش نمایند. بلکه سخن تنها در ویژگی بارز و خصلت شاخص حضرت امام است و بس.

به گمان ما آنچه امثال امام (قدس سره) را از دیگران ممتاز و منحاز می کند این است که در عین توغل در فقه و اصول و فلسفه از توجه به علوم دیگر غفلت ننموده و اشتغالات علمی ایشان را از توجه به ابعاد مختلف اخلاص و تقوی و عبادت بدور نمی سازد. همانجا که عارفی دلسوخته و بنده ای مخلص در پیشگاه خدایند، از شناخت زمان خویش و نیازهای آن بی توجه نمی گذرند و در آن حال که غرق در بندگی و عرفان و سلوک و زهدند از ورود در صحنه سیاست و پنجه در پنجه کفار و شیاطین انداختن، پروائی ندارند. حفظ دیانت و تقوی در صحنه سیاست، شناخت سیاست به عنوان بخشی از دیانت و نظر به عینیت و واقعیت در حرکت بسوی مطلوب همان چیزی است که در گذشته کمتر داشته ایم و در آینده سخت بدان محتاجیم.

اگر دین، جامع همه این ابعاد است و حرکت در مسیر این جامعیت است که سعادت را بدنیال دارد، پس بر اسلام شناسان آگاه فرض است که دین جامع را با ابزار معهود آن شناخته و با همان وصف جامعیت به مشتاقان فرهنگ اسلامی عرضه نمایند. و درست در همین جاست که نظر به جامعیت امام (رضوان الله علیه) و تحقیق پیرامون آن می تواند راهی بسوی مطلوب و پلی در جهت تحقق اهداف عالی دین باشد.

اگرچه بحث از جامعیت اسلام و معنا و مفهوم آن، مباحث مختلف و ملاحظات گوناگونی دارد که باید مستقلاً بدان پرداخت ولی تذکر چند نکته در اینجا خالی از فائده نخواهد بود:

□ ۱ - امام (اعلی الله مقامه) فرزند اسلام و پرورش یافته در دامان این مکتب یعنی حوزه های علمیه است. عظمت، محبوبیت، قدرت و شوکت امام از آن است که او پیروی صادق و اندیشمندی ژرف و غواصی ماهر در کشف حقائق دین است. این نکته را بدان جهت متذکر شدیم که بی غرضان نا آگاه و سالوسان دین فروش با جدا کردن این ثمره و

شکوفه گرانبار از آن درخت تنومند، آیندگان را از بهره گیری هر چه بیشتر از این شخصیت بزرگ محروم نسازند. باز هم تأکید می‌کنیم که بحث و تحقیق پیرامون شخصیت جامع و اسوه امام می‌تواند ما را به ابعاد ناشناخته مکتب آشنا نموده و به سرچشمه های زلال کتاب و عترت راهنما باشد.

□ ۲ - متأسفانه گاهی به چشم می‌خورد کسانی با برداشت غلط و موهون از جامعیت، ارزش آن را تا حد انباشتن ذهن با مشتى اطلاعات و معلومات پایین می‌آورند. باید توجه داشت که نه جامعیت به معنای مجموعه‌ای از اطلاعات متعدد و متنوع است و نه عالم جامع به معنای دائرة المعارفی متحرک از فنون و علوم مختلف و اصولاً تحقق این معنا نه کاری است چندان دشوار و نه امری است گره‌گشا زیرا آنچه‌آنکه پیش از این گفتیم جامعیت به عنوان «معنای دیانت»، «سبب سعادت» و «ضرورتی حیاتی» می‌باشد.

□ ۳ - چنانچه در جای خود معلوم و مبرهن است تجزیه و تحلیل از جامعیت‌دین و عالم جامع، امری است سهل و ممتنع و به خلاف صورت ساده آن از پیچیدگی و دشواری های خاصی برخوردار است. تحقیق و تبیین در حقیقت جامعیت اسلام، حدود و ثغور آن، نسبت به نحوه ارتباط و هماهنگی ابعاد و وجوه آن و مهمتر از همه، نحوه ارتباط آن با دیگر حوزه‌های معرفت بشری از وظائف مهمی است که هم اینک بردوش حوزه‌های مقدسه علمیه سنگینی می‌کند. به جرئت می‌توان ادعا نمود تا این بحث زیربنائی به صورتی منفتح و مطلوب تحقیق نشود بحث در جزئیات فرهنگ اسلامی نیز نمی‌تواند چنانکه باید، از کارائی و پربراری لازم برخوردار باشد.

□ ۴ - بحث از ابعاد شخصیت حضرت امام (قدس سره) خود موضوعی مستقل و دامنه دار است که باید با دقت و فراست و با تسلط بر حرکت و رهنمودهای ایشان و با آشنائی به مبانی مکتب همراه باشد و کوچکترین مسامحه و سهل انگاری در این امر می‌تواند در آتی، مشکلات و انحرافات بسیاری را بدنبال داشته باشد. و بدیهی است که چنین کار عظیمی نه در حد توان یک فرد و یا حتی یک جمع، بلکه همفکری و همکاری اندیشمندان و صاحب نظران گوناگونی را می‌طلبد که با بحث و گفتگو در محیطی کاملاً علمی و معنوی و بدور از هرگونه گرایش ناصواب، جامعیت امام را روشن نموده و به دوستان و رهروان حضرتش عرضه نمایند. در صورتی که این کار از عمق و ظرافت و غنای کافی برخوردار باشد به نوبه خود می‌تواند پایه گذار بحثی علمی در سطح حوزه‌های علمی و دانشگاهی ایران و جهان باشد. از این رو پیشنهاد می‌شود که مجمعی قوی و مستقل از صاحب نظران و امام شناسان با دیدگاههای متنوع تشکیل شود، تا نتایج

فعالیت این بنیاد فرهنگی، تشنگان و مشتاقان انقلاب اسلامی و فرهنگ مقدس اسلام را در سطح جهان تغذیه نماید.

بدیهی است که سهم عمده‌ای از این مسئولیت برعهده روحانیون معظم و حوزه‌های علمیه است که با شناخت هرچه دقیق‌تر این مسئولیت بدین امر مهم همت گمارند.

این بحث را همینجا به پایان می‌رسانیم و توضیح بیشتر پیرامون روش تحقیق در ابعاد گوناگون امام (قدس سره) را در صفحات آینده پی خواهیم گرفت.

* * *

با توجه به ضرورت‌های فوق، از مذتهای پیش گروهی از فضلاء و ارادتمندان به حضرت امام (قدس سره) برآن شدند تا قدمی هرچند کوچک در این مسیر برداشته و امکانات خویش را به محک تجربه زنند، تا در صورت موفقیت گوشه‌ای از دین خویش را در این زمینه ادا کرده باشند.

تصمیم برآن بود که با مطالعه دقیق و همه‌جانبه پیام‌ها و رهنمودهای امام امت از ابتدا تا کنون، نقطه نظرات معظم له به صورت موضوعی گردآوری شده و سپس با همکاری و اشراف صاحب نظران به جمع بندی و تحلیل درست آنها اقدام شود:

براهل فن پوشیده نیست که این کار به دلیل عظمت و حساسیت خاص آن، مشکلات ویژه‌ای نیز بدنبال خواهد داشت. در این راه ابتداء می‌بایست فهرستی از محورهای اصلی و عناوین جزئی آن تهیه می‌شد تا رهنمائی برای جستجوگران باشد. برای اینکار لازم بود تمامی رهنمودها و پیام‌های ایشان ولو اجمالاً بررسی شده و عناوین کلیدی آن جهت تهیه فهرست انتخاب شود بدیهی است که این فهرست صرفاً جنبه راهنما داشته و تنها نشان دهنده حدود و فضاهاست است که فیش برداری در آن محدوده انجام می‌گیرد. طبعاً در مراحل بعدی تحقیق، همزمان با جمع‌آوری فیش‌ها، این فهرست نیز تصحیح و تکمیل شده و به صورت مجموعه‌ای جامع از رؤس دیدگاه‌های معظم له درخواهد آمد.

پس از این قدم، فیش برداری آغاز شد که این کار نیز با شدت و ضعف ادامه می‌یافت و بتدریج برغنائی این مجموع می‌افزود، که مع الأسف آن ثلمه عظیم و مصیبت عظمی واقع شد و آن عزیز رهبر و آن پیر و مراد صحنه سیاست و عبادت به ملکوت اعلی پیوست و امتی را در سوگ فقدان عزادار نمود. همه امید آن داشتند که باز هم از صدای گرم و ملکوتش بهره‌ها گرفته و از شاخه‌های پر بار کلامش خوشه‌ها بچینند اما صد افسوس و هزار افغان...

اما قبل از مطالعه جزئیات این محورها توجه به دو نکته ضروری است:

۱ - عناوین جزئی فهرست به جز در چند مورد استثنائی مستقیماً از فرمایشات معظم له گرفته شده و سعی بر آن بوده است که حتی الامکان عین کلمات ایشان آورده شود. البته موارد استثنائی نیز غالباً عبارتهای عام و شاملی است که از چندین جمله مختلف اقتباس شده است.

۲ - ذکر این عناوین به هیچ وجه به معنای انحصار ابعاد شخصیت و نظرات معظم له در خصوص این موارد نمی باشد. «اخلاق و عرفان»، «اصول و مبانی اسلام و آدیان الهی» و «مستضعفین و محرومین» و... از دیگر عناوینی بودند که به عللی چون کامل نبودن مطالعات بدلیل گستردگی فوق العاده این مباحث فعلاً از ذکر آن خودداری شد. باز هم یادآوری می کنیم که این مجموعه را تنها باید به عنوان نمونه ای مختصر در این موضوع تلقی نمود.

۱ - سیاست، حکومت، ولایت

الف - سیاست

ب - حکومت

۱ - دخالت در سیاست در رأس تعالیم انبیاء.	۱ - حکومت از ضروریات اسلام.
۲ - سیاست و حکومت تشکیل دهنده احکام قرآن و سنت.	۲ - هویت و حقیقت حکومت و نظام.
۳ - سیاسی بودن بسیاری از احکام عبادی.	۳ - ایجاد حکومت اسلامی آرزوی رسول اکرم (ص) و همه مسلمین.
۴ - اسلام منهای سیاست از بدترین القائات استعمارگران.	۴ - حکومت، شعبه ای از ولایت مطلقه رسول الله (ص).
۵ - ضدیت منطلق اسلامی با منطق سکوت و سازش.	۵ - حکومت، مقدم بر جمیع احکام فرعی الهی.
۶ - رهبری سیاسی روحانیت.	۶ - مقصد اعلی، اجرای جمیع احکام نورانی اسلام.
۷ - مصیبت خودباختگی در مقابل بیگانگان.	۷ - حکومت، فلسفه عملی تمام فقه.
۸ - جهاد با کفر جهانی در تمامی ابعاد آن.	۸ - اطاعت از حکومت اسلامی وظیفه اسلامی و وجدانی.
۹ - آشنا ساختن مردم به سیاست و مسائل روز.	۹ - مصلحت نظام، مقدم بر هر چیز.
۱۰ - حضور فعال مردم در صحنه های سیاسی.	۱۰ - حفظ نظام مقدم بر هر چیز.
۱۱ - صدور انقلاب زمینه ساز انقلاب جهانی حضرت حجّت (عج).	۱۱ - توجه به وضعیت آینده نظام.

بدین خاطر این جمع کوچک برآن شد تا به نشانه وفاداری به اصول و آرمانهای رهبر و مرجع بزرگ خویش، نتیجه مطالعات خود را به امت عاشق و عزادار عرضه نماید، اما متأسفانه دست ما کوتاه بود و خرما بر نخیل. چرا که نتیجه تلاشهای گذشته تنها مجموعه‌ای از مواد خامی بود که تا عرضه دقیق و مناسب آن به صورت دیدگاههای معظم له فاصله درازی در پیش داشت. مضافاً براینکه هنوز بخشی از نظریات امام استخراج نشده بود و این مقدار نیز نمی‌توانست ملاک ما در ارزیابی و تحلیل نظریات حضرتش باشد.

ابتداء برآن شدیم تا تعدادی از موضوعات حساس و مهم‌تر را از این مجموعه انتخاب نموده و به‌مناسبت این ایام آماده نمائیم. ولی عظمت کار، فرصت کم و قلت بضاعت مانع از این کار می‌شد. بالاخره تصمیم گرفتیم که همان فهرست اولیه را منتها با حذف بعضی عناوین و مقداری دخل و تصرف به چاپ رسانده، شاید بیانگر گوشه‌ای از شخصیت آن «عزیز سفر کرده» باشد.

همچنین در دنباله این فهرست اصل مقاله روش تحقیق در نظرات حضرت امام (قدس سره) را به صورت یک مقاله مستقل به حضور خوانندگان عزیز عرضه می‌داریم. نهایت آرزویمان این است که این قدم کوچک مقدمه‌ای بر پژوهشهای روشنگرانه اهل نظر باشد. ما نیز به نوبه خود تلاشمان براین است که با توفیقات الهی و تأییدات حضرت حجت (عج) در آتیه‌ای نه‌چندان دور مقالاتی دقیق پیرامون جامعیت و ابعاد گوناگون حضرت امام (قدس سره) به مشتاقان معظم له و امت امام عرضه نمائیم. انشاءالله.

محورهای اصلی این فهرست عبارتند از:

- ۱ - سیاست، حکومت، ولایت
- ۲ - اهداف جهانی انقلاب اسلامی
- ۳ - علم، فرهنگ و تعلیم و تربیت
- ۴ - روحانیت و حوزه‌های علمیه
- ۵ - فقه و فقاهت
- ۶ - دانشگاه و دیگر مراکز علمی
- ۷ - ارتباط حوزه و دانشگاه
- ۸ - نسل جوان
- ۹ - اسلام ناب محمدی و اسلام آمریکائی
- ۱۰ - وحدت و اختلاف
- ۱۱ - دفاع، جهاد و قوای نظامی

ج - ولایت و رهبری

- جهان فقر و گرسنگی.
- ۱۱ - خشکانیدن ریشه‌های فاسد صهیونیسم و سرمایه‌داری و کمونیسم در جهان.
- ۱۲ - علنی ساختن منشور مبارزه و سازماندهی جنود خدا در برابر جنود ابلیس و ابلیس صفقان.
- ۱۳ - مبارزه با بُت‌پرستی جدید و مدرن در شکل‌ها و افسون‌ها و ترفندهای ویژه خود.
- ۱۴ - تشکیل هسته‌های مقاومت حزب الله در سراسر جهان.
- ۱۵ - تجدید حیات حج و قرآن کریم و بازگرداندن این دو به صحنه‌های زندگی.

- ۱ - مخالفت با ولایت فقیه، تکذیب ائمه (ع) و اسلام.
- ۲ - ولایت مطلقه فقیه.
- ۳ - صفات و شرایط ولی فقیه.
- ۴ - وظائف و حوزه اختیارات ولی فقیه.
- ۵ - تقدّم ولایت بر سایر احکام فرعیّه.
- ۶ - تشخیص مصلحت نظام وظیفه رهبر.
- ۷ - وصیت به رهبر آینده در خدمت به اسلام و محرومان و مستضعفین.
- ۸ - توصیه به رهبری آینده در مورد انتخاب اصحاب و ییت.

۳ - علم، فرهنگ و تعلیم و تربیت

الف - مسائل کلی فرهنگ

- ۱ - رشد فرد و جامعه از رئوس برنامه‌ها و تعالیم اسلام
- ۲ - اصلاح فرهنگ رأس همه اصلاحات.
- ۳ - لزوم تحول فرهنگی در همه شئون کشور برای نیل به پیروزی نهایی.
- ۴ - اشاعه مادیت هدف شوم منحرفین.
- ۵ - از توطئه‌های بزرگ استعمار به دست گرفتن مراکز تعلیم و تربیت.
- ۶ - از کودکان کستان تا دانشگاه مرکز امید و جولان دستهای خبیث استعمار.
- ۷ - محروم کردن ما از هر پیشرفت علمی بخصوص در سده اخیر.
- ۸ - تحقق ادب و فرهنگ اسلامی عامل جلوگیری از آسیب‌پذیری.
- ۹ - خروج از فرهنگ بدآموز غربی و جایگزین شدن فرهنگ آموزنده اسلام مستلزم سالیان دراز تلاش و کوشش.
- ۱۰ - محکومیت آزادی به شکل غربی از نظر اسلام و عقل.

۲ - اهداف جهانی انقلاب اسلامی

- ۱ - احیاء سنت پیامبر (ص) و عمل به دستورات قرآن کریم.
- ۲ - هموار نمودن راه برای ظهور منجی و مصلح کل و امامت مطلقه امام زمان ارواحنا فداه.
- ۳ - وحدت مسلمانان برای مقابله با کفر جهانی.
- ۴ - فتح سنگ‌های کلیدی جهان.
- ۵ - نجات اسلام عزیز با روشن نمودن دو تفکر و فرهنگ اسلام ناب محمدی - صلی الله علیه وآله و سلم - و اسلام آمریکایی.
- ۶ - آشنا سازی مسلمانان با مبانی عقیدتی و تربیتی اسلام و همچنین اصول و روشهای مبارزه علیه نظامهای کفر و شرک.
- ۷ - ایجاد جبهه قدرتمند اسلامی - انسانی با همان نام و نشان اسلام و انقلاب در برابر جبهه متحد شرق و غرب.
- ۸ - راه اندازی بسیج بزرگ سربازان اسلام در جنگ اعتقادی.
- ۹ - استفاده از جوانان پرشور و شهادت طلب برای شکستن خطوط جبهه کفر.
- ۱۰ - پیاده کردن اهداف بین الملل اسلامی در

ب - مسائل کلی علم و دانش

- ۱ - علم یک حقیقت غیرمتناهی.
- ۲ - حقیقت علم، وجودی مجرد از ماده که به احکام ماده محدود نخواهد بود.
- ۳ - بشریت در گهواره طفولیت دانش.
- ۴ - علم و تقوی ملاک ارزش درلسان انبیاء و اولیاء.
- ۵ - لزوم آمیختگی علم و تقوی.
- ۶ - معلم، امانتداری که انسان امانت اوست.
- ۷ - منشأ تمامی بدبختی‌ها اساتید غیرمتعهد و وابسته.

- ۸ - لزوم تدریس قرآن در تمام رشته‌های علمی.
- ۹ - عدم اختصاص علوم خصوصاً علوم اسلامی به مردان.
- ۱۰ - نیاز مبرم به مغزهای متفکر.

ج - تعلیم و تربیت

- ۱ - تربیت صحیح انسان از اهم مسائل.
- ۲ - بعثت انبیاء برای تربیت انسانها.
- ۳ - سعادت انسان در گرو تبعیت از امور معنوی و مجاهدات ظاهری به صورت توأم.
- ۴ - امر به معروف و نهی از منکر و نقش آن در اصلاح جامعه.
- ۵ - تأکید بر تعلیم و تربیت همه جانبه.
- ۶ - تزکیه مقدم بر تعلیم و تعلم.
- ۷ - آموزش بدون پرورش موجب نابودی معنویت بشر.
- ۸ - بی‌فائده بودن تهذیب تنها و کورکورانه.
- ۹ - اهمیت تهذیب نفس در جوانی.
- ۱۰ - تربیت اسلامی جوانان با توجه به مسائل روز.
- ۱۱ - بانوان پیشناز در تعلیم و تربیت.

د - توصیه‌ها

- ۱ - لزوم قدردانی دولت و دست‌اندرکاران و تشویق مادی و معنوی از متخصصین.
- ۲ - توصیه در مورد امور فرهنگی فرزندان شاهد.
- ۳ - توصیه در مورد امور فرهنگی جانبازان.

- ۴ - تبدیل زندانها به مدارس آموزشی و تربیتی.
- ۵ - جلوگیری از مجلات، کتب، و مقالات و سخنرانیهای خلاف اسلام و عفت عمومی و مصالح کشور.
- ۶ - ایجاد مراکز تربیتی در سطح روستاها.

۴ - روحانیت و حوزه‌های علمیه

الف - کلیات

- ۱ - ضرورت وجود روحانیت.
- ۲ - قطع نفوذ روحانی، قطع بد رسول الله - صلی الله علیه و آله وسلم.
- ۳ - اسلام منهای روحانیت خیانتی بزرگ.
- ۴ - لزوم رهبری روحانیت.
- ۵ - حوزه‌های علمیه، حافظان فقه و علوم اسلامی.
- ۶ - خدمات حوزه و اهمیت آن.

ب - وظائف و خدمات حوزه

- ۱ - حوزه و لزوم بدست گرفتن نبض تفکر و نیاز آینده جهان.
- ۲ - تبیین اسلام ناب محمدی - صلی الله علیه و آله و سلم - و اسلام آمریکائی و وظیفه حوزه‌های علمیه.
- ۳ - تأثیرات عظیم حوزه در اصلاح فرهنگ جامعه.
- ۴ - ضرورت حضور فعال روحانیون در صحنه سیاست، همراه با حفظ حوزه‌های فقاقت.
- ۵ - اهمیت رهبری و هدایت روحانیت در صحنه‌های سیاسی و اجتماعی.
- ۶ - روحانیت سدی در مقابل مطامع استعمارگران.
- ۷ - حوزه‌های علمیه حافظ استقلال و تمامیت ممالک اسلامی.
- ۸ - از والاترین حوزه‌ها حوزه معنویت و تهذیب نفس.
- ۹ - ضرورت همگانی شدن حوزه‌های معنویت و اخلاق.
- ۱۰ - لزوم رابطه تنگاتنگ روحانیت و مردم.
- ۱۱ - روحانیت و مقابله با القاط و انحراف.

- ۱۲ - روحانیت و مقابله با تحجر و تقدس مآبی.
- ۱۳ - روحانیت و مقابله با زراندوزی و سرمایه داری ظالمانه.
- ۱۴ - روحانیت حامی مستضعفین و محرومین.
- ۱۵ - آمادگی روحانیت برای ایثار و شهادت در راه هدایت مردم.
- ۱۶ - تبلیغات و وظیفه مهم روحانیت.
- ۱۷ - شهداء گرانقدر روحانیت.
- ۱۸ - قضاوت، وظیفه حوزه در تربیت قضات.
- ۱۹ - نتیجه زحمات روحانیت آثار پربیرکتی چون کتب اربعه، فقه، فلسفه، ریاضیات، نجوم... و تمامی رشته های متنوع علوم اسلامی.
- ۲۰ - عامل اکثر موفقیت‌های روحانیت، ارزش علمی و زهد آنان.
- ۲۱ - لزوم و اهمیت تحصیل فقه، فلسفه و تفسیر.
- ۲۲ - نیاز حوزه‌ها به فراگیری علوم جدید و مورد نیاز.

ج - هشدارها و توصیه‌ها

- ۱ - توصیه به علماء و مراجع نسبت به اهتمام در مسائل سیاسی جامعه.
- ۲ - تز نظم دربی نظمی از القانات شوم توطئه گران.
- ۳ - خطر نفوذ بیگانگان در جایگاه و فرهنگ حوزه‌ها.
- ۴ - تحریر مقاصد و وظائف روحانیت توسط دشمنان.
- ۵ - لزوم برنامه ریزی برای حفظ حوزه‌ها از آسیب و تأمین نیازهای نظام مسلمین.
- ۶ - تضعیف فرهنگ اسلام و علماء اسلام، پلی برای تأمین مقاصد استعمار.
- ۷ - لزوم توجه بیشتر حوزه‌ها به امر قضاوت.
- ۸ - توجه به اهمیت تبلیغات.
- ۹ - لزوم تناسب بین تبلیغات و نیازها و وضع حوزه‌ها.
- ۱۰ - وحدت روحانیون لازمه حفظ انقلاب.
- ۱۱ - دو مطلب نگران کننده برای انقلاب و روحانیت، خروج از زنی طلبگی و اختلاف روحانیون.

- ۱۲ - اختلاف اساسی و زیربنایی سبب سست شدن نظام.
- ۱۳ - اختلاف جناح‌های مختلف روحانی به سود دشمنان روحانیت.
- ۱۴ - مرزبندی فقه بویا و سنتی آغاز باز شدن راه استفاده دشمنان.
- ۱۵ - ید واحده بودن طلاب و مدرّسین انقلابی در مقابل طیف بی عرضه و ننی بزنی.
- ۱۶ - لزوم اتحاد طلاب در مقابل مروجین اسلام آمریکائی.
- ۱۷ - لزوم استقبال مدرّسین از طرحها و نظرات طلاب جوان.
- ۱۸ - وظائف طلاب جوان.
- ۱۹ - خطر حرکت‌های تند طلاب.
- ۲۰ - جذب نشدن طلاب انقلابی به جامعه مدرّسین موجب گرفتاری در دامن مروجین اسلام آمریکائی.
- ۲۱ - خطر کوتاه مدت در حوزه، نفوذ دادن افراد منحرف و تبهکار در حوزه‌ها.
- ۲۲ - خطر درازمدت در حوزه، به مقامات بالا رساندن چند نفر شیاد و عالم نما.
- ۲۳ - هشدار در مورد روی کار آمدن انقلابی نمائانی که با اصول و اهداف روحانیت آشتی نکرده اند.
- ۲۴ - خطر مهره‌های اسلام نما.
- ۲۵ - ضربه زننده ترین گروه به اسلام، مقدّسین روحانی نما.
- ۲۶ - روحانی نمایان، پرخطرترین و آسیب رساننده ترین افراد.
- ۲۷ - خطر تشریفات در حوزه.
- ۲۸ - خطر رفاه زدگی و راحت طلبی.

۵ - فقه و فقاہت

الف - کلیات

- ۱ - فقه، تئوری واقعی و کامل اداره انسان از گهواره تا گور.

- ۲ - رسالت فقه، جوابگویی به نیازهای فردی و اجتماعی.
- ۳ - فقهاء، حافظین علوم قرآن و اسلام و اهل بیت (ع).
- ۴ - فقه، حاصل زحمات روحانیت شیعه و علماء گذشته.
- ۵ - فقاهت در رأس امور حوزه.
- ۶ - غایت اصلی دروس حوزه، ابقاء و رشد تحقیقات علوم اسلامی خصوصاً فقه به طریقه سلف صالح.
- ۷ - فقه سنتی و جواهری.

۶ - دانشگاه، دیگر مراکز علمی

الف - کلیات

- ۱ - نقش دانشگاهها و مدارس و اهمیت آن.
- ۲ - نقش اساسی دانشگاهها و مدارس در فرهنگ مملکت.
- ۳ - انقلاب فرهنگی و ضرورت آن.
- ۴ - دانشگاه مطلوب، پلی در راه منافع کشور به تعلیم و تهذیب و تربیت.
- ۵ - مبارزات دانشجویان علیه ظلم و انحراف.
- ۶ - از کود کستان تا دانشگاه مرکز امید و جولان دستهای خبیث استعمار.
- ۷ - دانشگاه، منشأ همه دردها و ضربات وارده بر ملت در سابق.
- ۸ - دانشگاه استقلالی و دانشگاه استعماری.
- ۹ - منحرف ساختن دانشگاه از فرهنگ و ادب اسلامی، نوطه دشمنان.

ب - توصیه ها

- ۱ - ضرورت تقویت و استمرار انقلاب فرهنگی.
- ۲ - مسئولیت دانشجویان در برخورد با فرهنگ شرق و غرب.
- ۳ - ضرورت توسعه و اصلاح مراکز آموزشی.
- ۴ - دانشگاه آزاد، پیشنهادی بسیار خوب.
- ۵ - جلوگیری از ورود عناصر فاسد و دارای مکنهای انحرافی و گرایش به شرق و غرب به دانشگاهها و دیگر مراکز تعلیم و تربیت.

ب - فقاهت و روش اجتهاد

- ۱ - بهترین شیوه برای بررسی عمیق و همه جانبه در علوم اسلامی، شیوه علماء سلف.
 - ۲ - حوزه، غنی و مبتکر از نظر منابع و شیوه های بحث و اجتهاد.
 - ۳ - طریقه مشایخ معظم تنها راه فقه اسلامی.
 - ۴ - بویائی فقه و نقش زمان و مکان.
 - ۵ - زمان و مکان دو عنصر تعیین کننده در اجتهاد.
 - ۶ - فقه و احکام اولیه و ثانویه و احکام حکومتی.
 - ۷ - باز بودن باب اجتهاد.
 - ۸ - عدم کفایت اجتهاد مصطلح در اداره نظام و حکومت.
 - ۹ - خصوصیات مجتهد جامع.
 - ۱۰ - لازمه کار مجتهد جامع، احاطه در مسائل سیاسی و اجتماعی و آشنائی به روش برخورد با حیلها و تزویرها.
- ### ج - تحقق و حاکمیت فقه
- ۱ - تلاش در تحقق فقه بدون توجه به غرب حیله گر و شرق متجاوز.
 - ۲ - نهضت و انقلاب برای پیاده کردن احکام اسلام.
 - ۳ - فقه، تئوری واقعی و کامل اداره انسان از گهواره تا گور.

۷ - ارتباط حوزه و دانشگاه

۴ - اصول تغییرناپذیرنه شرقی و نه غربی، وظیفه بسیج حوزه و دانشگاه.

۸ - نسل جوان

الف - کلیات

- ۱ - مدارس علمیه و دانشگاهها، قلب طینده و نبض زنده ملت.
 - ۲ - حوزه و دانشگاه، دوبازوی متحد نظام اسلامی.
 - ۳ - حوزه و دانشگاه مرکز نشر حقائق اسلام و مسائل سیاسی جامعه.
 - ۴ - اهمیت دادن ملت و متمدان متخصص و دولتمردان، به مدارس علمی و دانشگاهها.
- #### ب - وحدت حوزه و دانشگاه
- ۱ - ضرورت وحدت بین حوزه و دانشگاه در تمام ابعاد.
 - ۲ - ضرورت تلفیق فرهنگ نظری و فلسفی حوزهها با فرهنگ تجربی و حسی دانشگاهها.
 - ۳ - کوشش اجانب برای ایجاد اختلاف بین روحانی و دانشگاهی.
 - ۴ - توصیه به دانشگاهیان و جوانان برومند دریوند و تفاهم هر چه بیشتر با روحانیت.
 - ۵ - لزوم استقبال حوزه از حرکت فرهنگی جوانان اندیشمند در مسائل اسلامی و عدم مقابله تند با آنان.
 - ۶ - نادیده نگرفتن احساسات و عواطف جوانان پرشور توسط روحانیت.
 - ۷ - منزوی کردن افرادی که درصدد اختلاف بین حوزه و دانشگاهند.

ب - تربیت نسل جوان

- ۱ - ضرورت آشنائی جوانان به معارف اسلامی.
- ۲ - تربیت اسلامی جوانان با توجه به مسائل روز.
- ۳ - تأکید بر آشنا ساختن نوجوانان با مسائل روز و سیاست.
- ۴ - لزوم توجه به علاقه پرشور جوانان و نوجوانان به اسلام و امور اجتماعی.
- ۵ - پرورش ذوقه جسمانی و روحانی در نسل جوان.
- ۶ - اهمیت تهذیب نفس در جوانی.
- ۷ - دانشگاه مطلوب، پلی در راه منافع کشور به تعلیم و تهذیب و تربیت.

- ۸ - لزوم استقبال حوزه از حرکت فرهنگی جوانان اندیشمند در مسائل اسلامی و عدم مقابله تند با آنان.
- ۹ - وظیفه الهی ما قددردانی از جوانان خدمتگزار به اسلام.
- ۱۰ - لزوم از بین بردن روحیه تقلید در جوانان.
- ۱۱ - مبارزه علمی برای جوانان موجب زنده شدن روح جستجو و کشف واقعیتها.

ج - بسیج حوزه و دانشگاه

- ۱ - بسیج حوزه و دانشگاه، ضرورتی اساسی.
- ۲ - حوزه و دانشگاه، عهده دار مسائل اعتقادی بسیجیان جهان.
- ۳ - ارائه چهارچوب های اسلامی ناب محمدی - صلی الله علیه وآله و سلم - توسط حوزه و دانشگاه به بسیجیان.

- ۱ - لزوم حفظ اخوت و برادری.
- ۲ - دورزن اساسی انقلاب، انگیزه الهی و وحدت کلمه.
- ۳ - توحید کلمه ممالک دنیا، خواست پیامبر اسلام (ص).
- ۴ - هشیاری و وحدت مسلمین، خنثی کننده عوامل ارعاب و تهدید و تبلیغات ستمگران.
- ۵ - وحدت اسلامی عامل عقب راندن غرب.
- ۶ - نقش عظیم مجالس سوگواری در ایجاد وحدت کلمه.
- ۷ - حفظ اتحاد و عدم تفرقه، درسی از نهضت مشروطیت.

ب - اختلاف سازنده

- ۱ - نبودن اختلاف سلیقه در ملت دلیل بر نقصان.
- ۲ - اشکال و انتقاد یک هدیه الهی برای رشد انسانها.
- ۳ - اثرات مثبت انتقاد سازنده.

ج - اختلاف مخرب

- ۱ - انتحار مسلمین در اختلافات.
- ۲ - خطرات اختلاف و جبهه بندی.
- ۳ - کورنده بودن اختلافات.
- ۴ - دامن زدن به اختلافات، معصیتی نابخشودنی.
- ۵ - اختلافات تنها وسیله تخریبی دشمنان.
- ۶ - خلل در برادری متصدیان، خلل به اسلام.
- ۷ - قلم انتقاد مجونی قلمی شیطانی.

د - توصیه ها

- ۱ - پرهیز از تضعیف اشخاص و گروههای در خدمت نظام.
- ۲ - وظیفه شرعی همه، دست برداشتن از اختلافات کورنده.
- ۳ - حاکم سازی روح وحدت و باکی در محل کار.

۱۱ - دفاع، جهاد و قوای نظامی

۹ - اسلام ناب محمدی (ص) و اسلام آمریکائی

- ۱ - لزوم تحقیق و تبیین و نشر اسلام ناب محمدی (ص) و تفاوت آن با اسلام آمریکائی.
- ۲ - تفکیک و تبیین دو دیدگاه و فرهنگ اسلام ناب و اسلام آمریکائی، وظیفه حوزه علمیه.
- ۳ - ویژگیهای اسلام ناب محمدی (ص) و اسلام آمریکائی.
- ۴ - دشمنی با اسلام ناب محمدی (ص) در نهاد و سرشت آمریکا و شوروی.
- ۵ - کشتار زائران خانه خدا نوطه ای برای حفظ سیاستهای استکباری و جلوگیری از اسلام ناب محمدی (ص).

۶ - اسلام ناب محمدی (ص) اسلام فقراء دردمند، اسلام بابرهنگان و اسلام تازیانه خوردگان تاریخ.

۷ - اسلام آمریکائی، اسلام مرفهین بی درد، اسلام سرمایه داری و اسلام منافقین و لیبرالها.

۸ - ارائه چهارچوب های اسلامی ناب محمدی (ص) به بسیج توسط حوزه و دانشگاه.

۹ - وظیفه ما، جدا سازی زهد و قدس اسلام ناب محمدی (ص) از زنگارهای تقدس مآبی و منحصرگرائی اسلام آمریکائی.

۱۰ - هنر باک، کورنده سرمایه داران مدرن، کمونیسم خون آشام و اسلام آمریکائی.

۱۱ - وظیفه طلاب انقلابی اتحاد با مدرّسین در مقابل مروجین اسلام آمریکائی.

۱۲ - جذب نشدن طلاب انقلابی به جامعه مدرّسین موجب گرفتاری در دام مروجین اسلام آمریکائی.

۱۳ - انتخاب نمایندگان مجلس از طرفداران اسلام ناب محمدی (ص) و طرد طرفداران اسلام آمریکائی.

۱۰ - وحدت و اختلاف

الف - وحدت

الف — کلیات

۱ — جهاد و مبارزه از بزرگترین تکالیف شرعی و الهی.

۲ — ایجاد ارتش جهان اسلام تحت پرچم واحد اسلامی برای دفاع از حیثیت اسلام.

۳ — قوای مسلح در رأس امور.

۴ — پیوند ملت و قوای نظامی.

۵ — غفلت از تقویت بنیه دفاعی موجب طمع و تجاوز بیگانگان.

۶ — ذوب شدن تمام نیروهای نظامی در یکدیگر و برداشتن قنیت‌ها.

۷ — منع ورود و دخالت نیروهای نظامی در خطوط سیاسی در عین آگاهی از مسائل سیاسی.

۸ — لزوم آموزشهای عقیدتی و اخلاقی در قوای مسلح.

۹ — حرمت تضعیف ارتش.

ب — جنگ تحمیلی و قوامی نظامی

۱ — جنگ برای ادای تکلیف.

۲ — جنگ ما جنگ حق علیه باطل، جنگ فقر و غنا و ایمان و ردالت.

۳ — معرفی اسلام به دنیا در پرتو جنگ.

۴ — استمرار روح اسلام انقلابی در پرتو جنگ.

۵ — تقویت و انسجام نیروهای اسلامی در جنگ.

۶ — جنگ ما سبب بیداری ملتها و در پی دارنده فتح فلسطین.

۷ — بسیجیان حافظان انقلاب اسلامی.

۸ — ارتش و سپاه، برگهای زرین افتخار در جنگ.

۹ — پاسداران، خدمتگزاران خود جوش انقلاب و جنگ.

۱۰ — برکات عزاداری سید الشهداء در جنگ.

۱۱ — سنگرها، مراکز عبادت الله.

۱۲ — موفقیت‌های صحنه سیاسی و نظامی رهین همت مردم و استقامت رزمندگان.

۱۳ — غرور پیروزی‌ها و شهرت‌ها از امراض نفسانی و دامهای شیطانی.

۱۴ — قبول قطع‌نامه، جام زهر آلود.

۱۵ — لزوم بزرگداشت هفته جنگ.

۱۲ — اقتصاد

الف — کلیات

۱ — اصل نه شرقی نه غربی در بُعد اقتصادی.

۲ — مخالفت با قطبهای بزرگ سرمایه‌داری.

۳ — اسلام خطری برای مستکبران و سرمایه‌داران.

۴ — عدالت اجتماعی.

۵ — دفاع از محرومین و مستضعفین و کمک به آنها در رأس امور.

۶ — دخل و تصرف در حدود مالکیتها از اختیارات ولی فقیه.

۷ — استقلال و خودکفائی اقتصادی.

۸ — رفاه زدگی و آنارشوم آن.

۹ — مخالفت با زراندوزی و زالوصفتی.

۱۰ — معاندت اسلام با سرمایه‌داری ظالمانه و بی حساب و محروم‌کننده توده‌ها.

۱۱ — میلینت اسلام با رژیم کمونیسم و مارکسیسم لنینیسم اشتراکی.

۱۲ — به بن بست رسیدن روشهای اقتصادی و اجتماعی مارکسیسم.

۱۳ — اقتصاد ما اقتصادی متعادل با شناخت مالکیت و احترام به آن به نحو محدود.

۱۴ — حل مشکلات و مسائل اقتصادی با رعایت شرافت اسلامی.

۱۵ — اصلاح بانکها از امور بسیار مهم.

۱۶ — ربا بدترین نوع استثمار.

۱۷ — اهمیت نفت در معادلات جهانی.

۱۸ — استفاده از صنعت و تکنولوژی کشورهای که استثمارگر نیستند.

۱۹ — حفظ بیت‌المال و عدم اسراف آن.

ب — سازندگی، بازسازی و خودکفائی

۱ — استقلال و خودکفائی اقتصادی و اهمیت آن.

۲ — مطلب اساسی در سازندگی رسیدن به

۵ - سلاح تبلیغات برنده‌تر از کاربرد سلاح در میدان جنگ.

۶ - معرفی نهضت و صدور انقلاب با تبلیغات.

۷ - ضعف و ناتوانی قدرت تبلیغی ما.

۸ - تبلیغات اسلامی خاوران.

ب - ارکان تبلیغات و وظائف آنها

۱ - نویسندگان متعهد و گویندگان و وظیفه خطیر آنها.

۲ - رسانه‌ها مریبان جامعه.

۳ - ضرر رسانه‌های گروهی فاسد، بالا ترازخوابهای توپ و تانک و سلاحهای غرب.

۴ - نقش رادیو و تلویزیون بالا تراز همه دستگاهها.

۵ - جدیدیت در سالم سازی برنامه‌های رادیو و تلویزیون.

۶ - عنایت بیشتر به اخبار رادیو تلویزیون.

۷ - فساد رادیو تلویزیون سبب فساد ملت.

۸ - مطبوعات مدرسه ستار.

۹ - مطبوعات بنگاه هدایت.

۱۰ - نقش مطبوعات در تربیت جامعه.

۱۱ - سست کردن مبانی تحلیلی دشمن یکی از رسانتهای مطبوعات.

۱۲ - رسالت مطبوعات آگاه سازی از مسائل روز و جلوگیری از انحرافات.

۱۳ - قلم انتقامجویی قلمی شیطانی.

۱۴ - حرمت مجلات، کتب و سخنرانیهای خلاف اسلام و عفت عمومی و مصالح کشور.

۱۵ - وظیفه ارگانهای تبلیغی چون وزارت ارشاد و سازمان تبلیغات در امر تبلیغات.

۱۶ - وظیفه وزارت امور خارجه در امر تبلیغ.

۱۷ - لزوم وجود نشریات تبلیغی در خارج کشور.

۱۸ - اعزام مبلغ از امور بسیار مهم.

۱۹ - تبلیغ انقلاب اسلامی وظیفه ایرانیان مقیم خارج.

۲۰ - یاد گرفتن زبانهای دیگر کشورها برای تبلیغ اسلام عبادتی بزرگ.

خود کفائی.

۳ - تحریم اقتصادی و اخراج کارشناسان خارجی، تحفه‌ای الهی و سبب خود کفائی.

۴ - حرکت در جهت قطع وابستگی به دنیای منوحش.

۵ - اولویت دادن به محرومین و مستضعفین در برنامه‌های دولت.

۶ - نقش پیشرفت کشاورزی و صنعت در استقلال کشور.

۷ - اولویت خود کفائی کشاورزی برصنعت.

۸ - استفاده از نیروهای عظیم مردمی در امر بازسازی.

۹ - عدم مشارکت مردم با دولت در امر تجارت موجب عدم موفقیت دولت.

۱۰ - تعاون و همفکری تنها راه بازسازی.

۱۱ - مهمترین عامل در کسب خود کفائی و بازسازی، توسعه مراکز علمی و تحقیقاتی و تمرکز و هدایت امکانات و تشویق مخترعین و مکتشفین.

۱۲ - عدم همکاری بازار با جمهوری اسلامی سبب شکست جمهوری.

۱۳ - وظیفه ما حفظ بازار و وظیفه بازار حفظ دولت.

۱۴ - احترام به سرمایه‌های مشروع و اطمینان به صاحبان آن به منظور بکارگیری سرمایه‌ها در سازندگی کشور.

۱۵ - توسعه و تکمیل ابزار و صنایع نظامی از اهداف اصولی و اولیه بازسازی.

۱۶ - لزوم تبلیغ فعالیت‌های دولت در امر سازندگی.

۱۳ - تبلیغات

الف - کلیات

۱ - تبلیغات، شناساندن خوبیها و تشویق به آن و ترسیم بدیها و نشان دادن راه گریز و منع از آن.

۲ - دنیا بردوش تبلیغات.

۳ - تبلیغات از اصول بسیار مهم اسلام عزیز.

۴ - لزوم تبلیغ همگانی.

- ۲۱ - لزوم تناسب وضع تبلیغ با نیازها.
- ۲۲ - لزوم تربیت نسل جوان برای تبلیغ.
- ج - تبلیغات سوء دشمنان
- ۱ - بسج و گسترش نیروهای تبلیغاتی مستکبران بر علیه مبارزات ملت ایران.
- ۲ - هجوم عوامل ضد انقلاب از راه قلم و زبان.
- ۳ - اشاعه مادیت هدف شوم منحرفین.
- ۴ - هشباری و وحدت مسلمین خنثی کننده تبلیغات ستمگران.
- ۱۴ - شهادت، شهدا، جانبازان و اسراء
- ۱ - شهادت‌ها بینه کننده اسلام.
- ۲ - شهادت، یک شیوه مرضیه در تاریخ شیعه.
- ۳ - بیوستگی خون شهداء با خون و راه انبیا(ع) و اولیاء.
- ۴ - نقش روحیه شهادت طلبی در پیشبرد انقلاب.
- ۵ - تربیت پاک شهیدان تا قیامت مزار عاشقان و عارفان و دل سوختگان و دارالشفاء آزادگان.
- ۶ - معلولین، زبان گویای اسلام.
- ۷ - جانبازان، شهدای زنده.
- ۸ - قبور شهدا و ابدان معلولان، زبان گویا و شاهد عظمت روح جاوید آنان.
- ۹ - کارنامه نورانی شهادت و جانبازی گواه صادقی برکسب والا ترین امتیازات.
- ۱۰ - فرزندان شهدا، اسراء و مفقودین و جانبازان و ذخیره های عظیم تداوم انقلاب.
- ۱۱ - رسیدگی به وضع بازماندگان شهداء.
- ۱۲ - رسیدگی به امور فرهنگی فرزندان شاهد.
- ۱۳ - احترام و عطفوت به خانواده‌های شهداء، جانبازان و مفقودین و اسراء.
- ۱۴ - رسیدگی به امور جانبازان.

روش تحقیق پیرامون نظرات حضرت امام

بی شک بررسی و کنکاش پیرامون نظرات و جنبه های گوناگون شخصیت امام خمینی (قدس سره) از ظرافت و حساسیت خاصی برخوردار است، ابعاد و جنبه های مختلف و به ظاهر متضاد امام، به تنهایی کافی است تا هر پژوهش گری را به زحمت انداخته و تحقیقات وی را با مشکل جدی روبرو سازد.

همچنین باید توجه داشت که معظم له در طول زندگی سیاسی و اجتماعی خود با جریانات و تلاطم های سیاسی بسیاری روبرو بودند، که طبعاً شرائط ویژه هر مقطع، موضع گیری مناسبی را از سوی ایشان ایجاب می نمود، روشن است که کشف این دقائق نیز مسئولیت سنگین محققین را دو چندان می نماید.

گذشته از دو مطلب سابق، باید اضافه کنیم که افکار اشخاصی همچون امام بزرگوار با ذهنی پویا و بالنده، در طول زمان، تجربه ها اندوخته و دائماً در حال رشد و تعالی و تکامل می باشند. این نکات در مجموع می تواند دورنمایی از ظرافت ها و پیچیدگیهای تحقیق پیرامون معظم له را آشکار سازد.

از این رو قبل از پرداختن به هرگونه تجزیه و تحلیل می بایست اصول و قواعدی را تبیین و تدوین نموده و آن را به عنوان روش تحقیق و اساس کار قرار دارد. زیرا که فرو رفتن در این دریای ژرف و پهناور بدون ابزاری مناسب و شیوه‌ای متقن نه تنها گوهری را به ارمغان نخواهد آورد بلکه خطراتی را نیز به دنبال خواهد داشت.

البته ما خود نیز مدعی شناخت چنین روشی نبوده و نیستیم و هدفمان از بیان این مطالب بیشتر یادآوری و تذکار دوباره بر اهمیت پرداختن بدین امر مهم می باشد. ولی از آنجا که در مسیر همان فعالیت جزئی به نکاتی چند برخورد نموده ایم تنها به عنوان فتح بابی در این خصوص به محضر خوانندگان محترم عرضه می داریم. شاید این مختصر الهام بخش ذهنهای فعال و جستجوگر محققان باشد.

اصولاً تحقیقاتی اینگونه دارای چهار مرحله اصلی و اساسی می باشد:

۱- تجزیه و دسته بندی: در قدم اول بایستی رهنمودها، پیام ها، نامه ها و نوشته ها و حتی سیره عملی (فردی و اجتماعی) امام امت (قدس سره) تجزیه شده و به موضوعات مختلف تقسیم شده چنانچه قبلاً نیز اشاره شد، پیش از شروع به فیش برداری، تهیه فهرستی از موضوعات مورد تحقیق می تواند تا حدود زیادی از دشواری کار بکاهد. (در صفحات گذشته توضیح بیشتری در این مورد آورده شد.)

۲- ترکیب و تحلیل: پس از آنکه تمام نظرات معظم له به صورت یادداشتهای مستقل در ذیل هر موضوع گردآوری شد، قدم بعد که تحلیل و تبیین هر موضوع است آغاز می شود و در حقیقت قسمت اصلی و حساس تحقیق از هم اینجا شروع می گردد. در این مرحله نیز نکاتی را باید مورد توجه قرار داد.

الف- قرائن متصله و منفصله - در برخورد با هر فیش باید توجه داشت که:

اولاً: این جمله یا جملات در یک گفتار و یا نوشتار کامل وجود داشته که مفهوم آن نیز در آن مجموعه معنی می یابد.

ثانیاً: هر سخن در شرائط سیاسی، اجتماعی و فرهنگی خاصی بیان شده که غالباً بی ارتباط با آن شرائط نمی باشد.

بنابر این کسی که عهده دار تحلیل یک موضوع است بایستی هر فیش را در مقایسه با جملات قبل و بعد از آن ملاحظه نموده و آن کلام را با توجه به شرائط ویژه زمانی و مکانی آن مورد بررسی قرار دهد. خلاصه آنکه باید در مورد هر عبارت تمام قرائن متصله و منفصله را جمع آوری نموده و از مجموع آن به معنای سخن پی برد.

ب - مجموعه نگری: اگر هدف، بررسی و تحلیل دقیق و عمیق نظرات حضرت امام باشد بی شک باید تمام رهنمودها و حتی سیره عملی و حرکت اجتماعی ایشان را در پیرامون هر موضوع ملاحظه کرد. تنها در این صورت است که می‌توان قضاوت نهائی را در این زمینه ابراز نمود.

به عنوان مثال اگر سخنان امام در مورد فقه سنتی را بدون ملاحظه رهنمودهای ایشان در مورد نقش زمان و مکان و یا حتی بدون توجه به فتاویٰ و نقطه نظرات معظم له در حکومت، سیاست و اقتصاد مورد ارزیابی قرار گیرد، طبیعی است که این برداشت نمی‌تواند بیانگر ایدۀ واقعی ایشان باشد. چنانچه بالعکس اگر کسی فقط بردو عنصر زمان و مکان و پویائی تأکید کند و دفاع بی قید و شرط ایشان از فقه جواهری و شیوه سلف صالح را نادیده گیرد، بدیهی است به نتایجی خواهد رسید که با دیدگاه معظم له فاصله طولانی دارد.

اینجا است که توجه به عام و خاص، مطلق و مقید و حتی ناسخ و منسوخ کلمات امام و هرگوینده دیگری، دخالت تام در نتیجه نهائی و میزان واقع نمائی تحلیل مزبور دارد.

همچنین گاهی میزان تأکید و پافشاری و نوع برخورد حضرت امام (قدس سره) با جنبه‌های گوناگون یک موضوع می‌تواند راهگشای فهم دقیق نظریات ایشان باشد.

۳ - مستند نویسی: پس از تبیین کامل اصل نظریه، در مرحله بعد باید به تحقیق در مبانی علمی، فقهی، سیاسی و اجتماعی آن نظریه اقدام نمود، این کار اگرچه به ظاهر جنبه «استحباب» دارد ولی بی گمان بر استحکام، اعتبار و غنای پژوهش خواهد افزود.

چنانچه اشاره شد بحث در مبانی و ریشه‌های نظرات معظم له فقط اختصاص به مباحث فقهی و علمی ندارد بلکه حتی در مسائل سیاسی و اجتماعی نیز می‌توان با تحلیل اوضاع و شرائط حاکم بر ایران و جهان به ارزیابی نقطه نظرات معظم له پرداخت. مثلاً آنجا که بحث از اجتهاد و اقتصاد و سیاست اسلامی است باید مبانی فقهی و اعتقادی آن بزرگوار را بازشناخت و آنجا که سخن از مبارزه با بت پرستی مدرن و تشکیل هسته‌های مقاومت حزب الله در سراسر جهان است باید مبانی عینی و اجتماعی آن را ترسیم نمود.

۴ - تنظیم و تدوین: آنچه در این مرحله مهم است نحوه تنظیم نتایج تحقیقات می‌باشد. بهتر و مناسب‌تر آن است که در تک تک موضوعات، هر سه مرحله فوق به

صورت مجزا و پی در پی آورده شود، بدین معنی که به عنوان مثال در بحث «اجتهاد و نقش زمان و مکان» ابتداءً اصل و متن نظریات امام (اعلی الله مقامه) به ترتیب تاریخ ذکر گردیده (البته می‌توان تنها به ذکر فیش‌های مهم اکتفاء نموده و بقیه را با ذکر نشانی به مرجع اصلی آن احاله کرد) و سپس در دنباله آن، بخش تحلیل و توضیحات اضافه شود و در انتها نیز بحث از مستندات و مبانی به صورتی مستقلی ذکر گردد.

اهمیت این نحوه تنظیم بدان جهت است که علاوه بر کارائی بیشتر و بهره افزون‌تر آن، از درهم آمیختن اصل نظرات معظم له با تحلیل‌ها جلوگیری کرده و اگر احیاناً اشتباهی در توضیحات رخ داده باشد اصل عبارات را خدشه دار نمی‌سازد. مضافاً بر اینکه قسمت اول این مجموعه که همان متن رهنمودهاست، همیشه به عنوان اصلی محکم و معیاری برای ارزیابی برداشت‌ها و تحلیل‌های ارائه شده باقی خواهد ماند.

تهیه این دائرة المعارف عظیم اگرچه گسترده و پرحمت است ولی می‌تواند برای همیشه امام عزیز (رضوان الله تعالی) را به عنوان الگویی زنده و ارزنده حفظ نموده و راه و روش او را به عنوان استراتژی انقلاب اسلامی در سطح جهانی ترمیم نماید.

امید آنکه قدم‌ها و قلم‌های خالصانه مؤمنان، زمینه ساز دولت حقّه و حکومت پاینده حضرت حجت (ارواحنا فداه) باشد. اللهم عجل لولیک الفرج و انصر ناصریه و اخذل خاذلیه.

بقیه از صفحه ۱۴۲

- ۲۲ - معیارهای شناخت امام از احمد کتعیانی
- ۲۳ - زی طلبگی از نهضت زنان مسلمان
- ۲۴ - گنجینه دانشوران / ۱۷.
- ۲۵ - تاریخ علمی و اجتماعی اصفهان در دو قرن اخیر ج ۲ / ۲۷۰.
- ۲۶ - زعیم الاسلام خمینی از امیری اراکی
- ۲۷ - دیدگاهها و انقلاب اسلامی ایران ج ۱ / ۹۲ - ۹۹
- ۲۸ - تفصیل الشریعة - الاجتهاد والتقلید - از آیت الله محمد فاضل (مقدمه).
- ۲۹ - رمز پیروزی مردان بزرگ از جعفر سبحانی
- ۳۰ - الخمیینی اقواله و افعاله از احمد مغنیه